

Hela människan, hela livet

Region Skånes strategi för kultur och hälsa
2022–2030

Region Skånes vision för kultur och hälsa

För att uppnå målet **Bättre liv och hälsa för fler** (1) ska Region Skåne ha tvärssektoriella och hållbara strukturer för en kultur och hälsa-verksamhet som präglas av hög kvalitet. Genom främjande av forskning och metodutveckling samt kunskapshöjande insatser i intern och extern samverkan ska kultur och hälsa-insatser ses som en integrerad del i arbetet för jämlik hälsa.

Inledning

Kultur och hälsa är ett tvärssektoriellt område som fokuserar på hur kultur på olika sätt kan verka förebyggande, hälsofrämjande, rehabiliterande eller behandlande. Därför berör området kultursektorn, hälso- och sjukvården, social omsorg, folkhälsoområdet, utbildningssektorn med flera. Kultur och hälsa är också ett växande tvärvetenskapligt forskningsområde. Intresset för området växer alltmer nationellt och internationellt och kunskapsbasen ökar både erfarenhetsmässigt och när det gäller forskning.

Region Skåne är långt framme inom området. Strategiska insatser som kunskapsspridning, nätverksbygge, verksamheter och projekt har genomförts sedan år 2003. Ett viktigt steg i utvecklingen av området i Region Skåne var då kulturnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden år 2014 antog en första gemensam strategi för kultur och hälsa i Region Skåne (2). Redan innan fanns samverkan och erfarenhetsutbyte inom området i Region Skåne, men sedan dess har den ökat och utvecklats. Det finns emellertid en del utmaningar kvar. Region Skåne är en stor organisation och det tar tid att etablera långsiktiga samverkansformer. Det är därför dags för en ny reviderad version, som liksom den förra har tagits fram i ett samarbete mellan kulturnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Den förra strategin fokuserade främst på insatser som kan göras inom kulturnämndens och hälso- och sjukvårdsnämndens gemensamma arbetsfält, alltså kultur i vårdssammanhang. Denna reviderade strategi vill ännu tydligare än den förra lyfta kulturens roll i förebyggande och hälsofrämjande arbete också utanför hälso- och sjukvårdens väggar. Därför betonar den vikten av samverkan med fler politikområden/-sektorer och förvaltningar internt samt med externa aktörer som kommuner, kulturaktörer, civilsamhället och akademi.

Bakgrund och nuläge

Sedan den förra strategiperioden har Region Skånes utvecklingsarbete inom området fortsatt. Det har genomförts regelbundna politiska överläggningar mellan kulturnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden. Det har bildats en strategisk grupp för kultur och hälsa bestående av representanter från kulturförvaltningen, regional utveckling, sjukhusbiblioteken och hälso- och sjukvården. Gemensamma och nämnds-specifika satsningar inom kultur och hälsa-området har gjorts som beviljande av stöd till verksamheter och projekt samt genomförande av utbildningar och konferenser. Alltmer tvärpolitisk samverkan och samarbeten mellan Region Skånes förvaltningar sker till exempel inom biblioteksområdet, gestaltad livsmiljö, kultur på recept, kring läsfrämjande och språkutvecklande insatser för små barn i barnhälsovården och kring tillgängliggörande av konsten i Region Skånes konstsamling.

Dessutom har Region Skånes samverkan med kommuner, civila samhället, kultursektorn samt universitet och högskolor kring kultur och hälsa ökat. Liksom intresset och de egna initiativen från dessa externa aktörer själva.

Trots dessa goda exempel visade utvärderingen av den tidigare strategiperioden att det fortfarande finns mycket kvar att göra inom området. Behov av ökad förankring, kunskap, mandat och resurser var det som lyftes mest. Insatser inom kultur och hälsa-området upplevs ofta vara personberoende och insatser sker dessutom ofta i tidsbegränsade projekt. Det upplevs som svårt att få till långsiktig verksamhet och samordning. Vid utvärderingen lyftes även behovet av att ytterligare betona förebyggande och hälsofrämjande arbete och i och med det samverka med fler nämnder och förvaltningar i Region Skåne samt med externa parter som kommuner, idéburen sektor, brukarorganisationer, kulturaktörer.

Det senare ligger i linje med den utveckling som området har genomgått i Region Skåne och för all del även i andra delar av landet. Från att mest ha benämnt fältet kultur i vården är nu begreppet kultur och hälsa det som råder. Ett mycket bredare paraplybegrepp som inbegriper kultur i olika vårdssammanhang, men även hälsofrämjande och förebyggande insatser på ett tydligare sätt.

Varför en strategi?

- För att få ett systematiskt gemensamt arbetssätt inom området, en gemensam plattform, långsiktiga strukturer samt en gemensam kunskapsbas och förståelse för områdets metoder och samband.
- För att tydliggöra färdriktning och gemensamma mål.

- För att bättre ta till vara på resurser, insatser och verksamhet som redan finns internt i Region Skåne, men också hos externa aktörer.
- För att stärka området kultur och hälsa och därmed bli bättre rustade för att möta rådande samhällsutmaningar.
- För att kunna fatta bättre beslut inom området.

Med Region Skånes strategi för kultur och hälsa 2022–2030 vill följande uppnås:

- Ökad tvärssektoriell samverkan, samordning, långsiktiga strukturer och verksamhetsutveckling för området kultur och hälsa såväl inom den egna organisationen som i samverkan med externa, till exempel kommuner, kulturaktörer, civilsamhället, akademi.
- Att kulturens effekter för människors hälsa och välbefinnande tas tillvara inom hälso- och sjukvård samt i förebyggande och hälsofrämjande arbete i samverkan med relevanta aktörer och att dessa områden också ses som naturliga plattformar för arbetet med ökad tillgänglighet till kultur.
- Att kultur ska vara ett naturligt komplement till andra insatser inom hälso- och sjukvård, en resurs i arbetet med ökad personcentrerad vård och en självklar del i arbetet med att skapa positiva hälso- och vårdrelaterade upplevelser.
- Att invånare i Skåne ska få möjlighet att bli stärkta och hitta verktyg för att kunna påverka sin egen hälsa genom kultur. Stimulera metodutveckling för ökad tillgänglighet till kultur och delaktighet i kulturlivet, som i sin tur även bidrar till social hållbarhet och jämlik hälsa.

Strategiska insatsområden

Viktiga strategiska områden för att nå Region Skånes vision för kultur och hälsa är:

- Kunskapsdriven kultur och hälsa-verksamhet
- Kultur och hälsa etablerat, förankrat och finansierat inom Region Skåne
- Kultur och hälsa-verksamhet i bred sektorsövergripande samverkan•
Metodutveckling och ny praktik inom kultur och hälsa genom en mångfald av aktörer

Kunskapsdriven kultur och hälsa-verksamhet

- Genomföra kompetenshöjande insatser för och med relevanta aktörer inom hälso- och sjukvård, omsorgssektorn, folkhälsoområdet, kultursektorn, civilsamhället med flera.
- Stimulera till att fler kultur och hälsa- verksamheter och projekt utvärderas och analyseras på ett strukturerat sätt och därigenom utveckla metod- och kunskapsutvecklingen inom området.
- Utveckla och stimulera plattformar och nätverk för kunskapsutbyte och samverkan mellan verksamma inom kultur, forskning, hälso- och sjukvård, folkhälsa och vård och omsorg.
- Verka för mer forskning inom området och etablera tvärfackliga och tvärssektoriella forskningsgrupper.

Kultur och hälsa etablerat, förankrat och finansierat inom Region Skåne

- Poängtera sambandet mellan hälsa och kultur och vikten av tvärpolitisk samverkan i relevanta regionala styrdokument.
- Sprida kännedom om strategin för kultur och hälsa och verka för att den implementeras i Region Skånes verksamheter.
- Bygga strukturer för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan relevanta beslutsfattare och chefer inom Region Skåne.
- Stimulera nämnder och styrelser till insatser inom kultur och hälsa-området.
- Ta fram förvaltningsövergripande aktivitetsplaner för kultur och hälsa utifrån strategins formuleringar, till exempel genom att beskriva insatser i de årliga verksamhetsplanerna och budgetarna. Följa upp dessa årligen i verksamhetsberättelserna och på så sätt hålla strategins innehåll levande under hela planperioden.
- Följa upp av Region Skånes strategi för kultur och hälsa 2022–2030 en gång per år i hälso- och sjukvårdsnämnden och kulturnämnden.

Kultur och hälsa-verksamhet i bred sektorsövergripande samverkan

- Bygga långsiktiga strukturer för ökad intern samordning och samverkan i Region Skåne både för att stimulera till utveckling av området och för att bättre nyttja resurser och ekonomiska medel.
- Ökad sektorsövergripande samverkan med och mellan externa aktörer som kommuner, civilsamhället, kultursektorn, akademi med flera. • Inkludera invånare, patienter och närstående i arbetet med att utveckla området kultur och hälsa.
- Koppla ihop befintliga aktiviteter och verksamheter i kommuner, idéburna sektor, kultursektorn etcetera med relevanta insatser inom vård, omsorg och hälsofrämjande arbete.
- Fortsatt och utvecklad samverkan med universitet och högskola, till exempel kring utbildningar om kultur och hälsa.

Metodutveckling och ny praktik inom kultur och hälsa genom en mångfald av aktörer

- Öka möjligheterna att genomföra och finansiera insatser som utvecklar området.
- Stimulera och på olika sätt stödja kulturaktörer att vara verksamma inom området kultur och hälsa och på så vis öka antalet aktörer inom området.
- Utveckla befintliga metoder och arbetsmodeller samt stimulera uppkomsten av nya.
- Kartlägga befintligt utbud av kulturinsatser riktat till hälso- och sjukvård, omsorg samt inom hälsofrämjande och förebyggande området och verka för att kännedomen om utbudet ökar.

Forskning och evidens

Många studier och praktisk erfarenhet har visat att deltagande i konstnärliga och kulturella aktiviteter stärker hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Effekterna kan ses på många områden: deltagande i kulturaktiviteter kan båda bidra till förlängd livslängd och påverka hälsotillstånd och kan likställas med hälsofrämjande insatser (3).

Den internationella evidensbasen för hur deltagande i konst- och kulturaktiviteter verkar förebyggande och kan bidra till behandling, rehabilitering och stöd i livets slutskede ökar (3,4). Det finns flera forskningsresultat som visar fördelar med deltagande i konst- och kulturaktiviteter som till exempel förbättrad social sammanhållning, minskad ensamhet och isolering och ökat prosocialt beteende för individer i olika åldrar (5,6,7). Deltagande i konst- och kulturaktiviteter kan vara speciellt stödjande för individer med psykiska ohälsa (8,9).

När det handlar om förebyggande av psykisk och fysisk sjukdom finns forskning som pekar på flera positiva effekter av deltagande i konst- och kulturaktiviteter som till exempel att aktiviteterna stödjer välmående och kan ge deltagarna ökade lustkänslor, välbefinnande och livskvalitet (10).

Det finns evidens för att deltagande i konst- och kulturaktiviteter kan påverka kognitiva förmågor hos äldre till exempel minnet och förmågan att tänka planera och utföra saker (11). Vidare finns det evidens för att deltagande i konst och kultur kan minska fysiska försämringar hos äldre vuxna, inklusive förbättrad gång, styrka och balans (12).

Forskningen inom området kultur och hälsa är relativt nytt (har bedrivits i cirka 25 år), det finns dock evidens som kan stödja påståenden om att deltagande i konst- och kulturaktiviteter kan främja hälsa och välbefinnande. Trots detta behöver området ännu mer forskning och detta inom flera olika vetenskapliga discipliner. En positiv utveckling är etableringen av olika nätverk för forskare inom området, till exempel Nordic Arts & Health Research Network (13).

Betydelsen av området

Vårt samhälle står inför flera stora utmaningar. I Skåne, liksom på flera andra håll nationellt och internationellt, ökar andelen äldre och yngre i förhållande till gruppen i arbetsför ålder. Även om äldre över 80 år idag blir allt friskare förväntas ett ökat resursbehov inom vården och ett behov av starkare fokus på frågor om äldres livsvillkor (14).

Polariseringen i samhället är en annan trend som leder till ökat utanförskap, olika socioekonomiska förutsättningar samt ökade skillnader i hälsa. Ytterligare en utveckling kopplat till människors hälsa är att den psykiska ohälsan ökar, inte minst bland barn och unga. Psykiatriska diagnoser är den vanligaste sjukskrivningsorsaken i Sverige och har så varit sedan år 2014. Ohälsa innebär lidande för den enskilde individen, men genererar även höga sjukskrivningskostnader för samhället och ökat tryck på välfärdsystemet.

För att hantera framtidens utmaningar är förebyggande och hälsofrämjande insatser strategiskt viktiga, liksom tvärsektoriell samordning och samverkan. Det krävs långsiktigt arbete, nya metoder och otraditionella samarbeten (15). Kultur och hälsa- området är ett exempel på ett tvärsektoriellt fält som kan bidra i detta arbete. Kultur är en självklar resurs som ska tas till vara för att uppnå målet Bättre liv och hälsa för fler.

I samband med pandemiåren 2020 och 2021 har kulturens roll för vårt välbefinnande lyfts. Under en lång tid har vi inte kunnat gå på kulturella evenemang. På vissa håll stängdes även biblioteken. Många har varit oroliga, socialt isolerade och blivit arbetslösa. Vissa studier visar på ökad depression, ångest och sömnlöshet, särskilt bland de som redan innan hade en historik med dålig psykisk hälsa (16,17). Men det är ännu för tidigt att dra några slutsatser. Pandemitiden har varit en historisk kris som vi när denna strategi skrivs ännu inte vet konsekvenserna av.

Insatser inom konst- och kulturområdet är en investering i ett friskare, tryggare och ett mer välmående samhälle. Tvärsektoriell samverkan bidrar till ett framtida hållbart samhälle och genererar vinster till gagn både för den enskilda invånaren och för samhället i stort. Dessutom kan det stimulera kultursektorn, framför allt när det gäller arbetet med att uppnå det kulturpolitiska målet om ökad tillgänglighet och delaktighet.

Definitioner

Kultur och hälsa

Området kultur och hälsa är mångfacetterat och utövarna består av ett brett spektrum yrkesverksamma från flera olika discipliner såsom forskare, kulturarbetare, personal inom hälso- och sjukvården och omsorgen. Områdets tvärsektoriella natur innebär att det präglas av många olika yrkesutövares syn- och tillvägagångssätt samt att det finns flera olika definitioner om vad som avses.

Begreppet kultur och hälsa används ofta som ett paraplybegrepp, men området har många inriktningar och omfattar både medicinska, samhällsvetenskapliga och humanistiska metoder och praktiker. I denna strategi definieras kultur och hälsa som:

Aktivt engagemang i en konst- och kulturaktivitet som är genomförd i syfte att skapa en hälsofrämjande effekt och/eller öka välbefinnande eller livskvalitet, såväl fysiskt, mentalt, socialt, estetisk som existentiellt.

Kultur och hälsa- verksamhet innebär också någon form av samverkan mellan kultursektorn och hälso- och sjukvården, äldreomsorgen, folkhälsoområdet eller andra aktörer som verkar förebyggande och hälsofrämjande.

Hälsa

Kultur och hälso- områden praktiserar en bred definition av termen hälsa, som inkluderar fysisk, mental, kulturell, existentiell, emotionell, andlig, arbetsrelaterad, social och samhällelig hälsa.

Konst och kultur

Konst och kultur ska i detta sammanhang förstås som kulturella aktiviteter och konstnärliga uttryck som musik, teater, dans, bildkonst, litteratur, men även den verksamhet som bedrivs av kulturorganisationer som museer, bibliotek och studieförbund.

Koppling till regionala strategier och styrdokument

Strategin har koppling till flera regionala styrdokument. Region Skånes övergripande vision är Framtidstro och livskvalitet (18). Av de fem tillhörande målen, som vänder sig till all verksamhet för att tillsammans ska nå visionen, kan särskilt nämnas Bättre liv och hälsa för fler. Detta mål har gett inspiration till föreliggande strategi och formulering återfinns därför i dess visionsformulering.

Den regionala utvecklingsstrategin Det öppna Skåne 2030 (19) ska fungera som en plattform för samverkan i Skåne och formulera och skapa en bred samsyn om en gemensam målbild för Skåne 2030. Här finns flera formuleringar om kulturlivets betydelse för livskvalitet och folkhälsa samt dess viktiga roll som kitt i samhällsutvecklingen.

Kultursektorn arbetar ständigt med det kulturpolitiska målet; ökad tillgänglighet och delaktighet i kulturlivet. Alla oavsett individuella och geografiska förutsättningar ska ha tillgång till ett brett och varierat utbud samt ha möjlighet till eget skapande. I Regional kulturplan 2021-2024 (20) lyfts flera olika målgrupper framför allt barn och unga, men i kultur och hälsa-sammanhang nämns även personer med funktionsnedsättning och äldre. Kulturplanen betonar också vikten av insatser för att öka kunskapen om sambandet mellan kultur och hälsa (såväl regionalt som i kommunerna och hos kulturaktörer), att samverkan över politikområden ska stimuleras samt att det utvecklas systematiska arbetssätt, strukturer och nätverk inom området.

I enlighet med styrdokumentet Framtidens hälsosystem (21) ska Region Skånes vårdmiljöer vara stimulerande och inspirerande för patienterna vilket kan bidra till en positiv upplevelse och läkning. Vidare poängteras betydelsen av förebyggande och hälsofrämjande insatser för att förbättra invånarnas hälsa och på sikt ge en effektivare användning av hälso- och sjukvårdens resurser. Eftersom hälsans bestämningsfaktorer till stor del finns utanför hälso- och sjukvården föreslås dessa insatser genomföras tillsammans med invånare, kommuner, civilsamhället, idéburen sektor och andra relevanta samhällsaktörer.

Referenser

1. Region Skånes verksamhetsplan och budget 2021
<https://www.skane.se/organisation-politik/om-region-skane/Publikationer/politik-organisation/budget-2021/>
2. Region Skånes strategi för kultur och hälsa 2015-2020,
<https://utveckling.skane.se/publikationer/strategier-och-planer/region-skanes-strategi-och-handlingsplan-for-kultur-och-halsa-2015-2020/>
3. Fancourt, D. & Finn, S. What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review (2019). Health Evidence Network synthesis report 67. WHO/Europe | Publications - What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review (2019) <https://www.euro.who.int/en/publications/abstracts/what-is-the-evidence-on-the-role-of-the-arts-in-improving-health-and-well-being-a-scoping-review-2019>
4. Boyce, M. Bungay, H. Munn-Giddings, C. & Wilson C. The impact of the arts in healthcare on patients and service users: A critical review. Health Soc Care Community. 2018 Jul;26(4):458-473. doi: 10.1111/hsc.12502.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/hsc.12502>
5. Wilson, C. Dadswell, A. Munn-Giddings, C. & Bungay, H. The Role of Participatory Arts in Developing Reciprocal Relationships amongst Older People: A Conceptual Review of the Literature. The Journal of Aging and Social Change 9, 4 2019. DOI: <https://doi.org/10.18848/2576-5310/CGP/v09i04/1-16>
6. Zarobe, L. & Bungay, H. The role of arts activities in developing resilience and mental wellbeing in children and young people a rapid review of the literature. Perspectives in Public Health. 2017;137(6):337-347.
doi:10.1177/1757913917712283

https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1757913917712283?url_ver=Z39.88-2003&rfr_id=ori:rid:crossref.org&rfr_dat=cr_pub%20%20pubmed

7. Jensen, A. Culture Vitamins - an Arts on Prescription project in Denmark. *Perspect Public Health*. 2019 May;139(3):131-136. doi: 10.1177/1757913919836145. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1757913919836145>
8. Jensen, A. & Bonde LO. The use of arts interventions for mental health and wellbeing in health settings. *Perspect Public Health*. 2018 Jul;138(4):209-214. doi: 10.1177/1757913918772602. Epub 2018 Apr 30. Erratum in: *Perspect Public Health*. 2018 Sep;138(5):288. PMID: 29708025 https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1757913918772602?url_ver=Z39.88-2003&rfr_id=ori:rid:crossref.org&rfr_dat=cr_pub%20%20pubmed
9. Tomlinson A, Lane J, Julier J, Duffy LG, Payne A, Mansfield L, et al. A systematic review of the subjective wellbeing outcomes of engaging with visual arts for adults (“working-age”, 15-64 years) with diagnosed mental health conditions. London; 2018. <https://arro.anglia.ac.uk/id/eprint/702832/>
10. Creative Health: The Arts for Health and Wellbeing (2017). All-Party Parliamentary Group on Arts Health and Wellbeing. http://www.artshealthandwellbeing.org.uk/appg-inquiry/Publications/Creative_Health_The_Short_Report.pdf
11. Dadswell, A. Bungay, H. Wilson, C. & Munn-Giddings, C. The impact of participatory arts in promoting social relationships for older people within care homes. *Perspectives in public health*, 2020 140(5), 286-293. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1757913920921204?url_ver=Z39.88-2003&rfr_id=ori:rid:crossref.org&rfr_dat=cr_pub%20%20pubmed
12. Franco, MR. Sherrington, C. Tiedemann, A. Pereira, LS. Perracini, MR. Faria, CS. Negrão-Filho, RF. Pinto, RZ. & Pastre, CM. Effect of Senior Dance (DanSE) on Fall Risk Factors in Older Adults: A Randomized Controlled Trial, *Physical Therapy*, Volume 100, Issue 4, April 2020, Pages 600–608, <https://doi.org/10.1093/ptj/pzz187>
13. The Nordic Arts & Health Research Network | a forum for exchange and collaboration of Arts & Health researchers within the Nordic area <https://nordicartshealth.turkuamk.fi>, https://www.idunn.no/nordic_journal_of_arts_culture_and_health?languageId=2#/last_published

14. Omvärld och trender 2019-2029, Avdelning Regional utveckling, Region Skåne https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer_dokument/var-omvarld_2019_04_04.pdf
15. Region Skånes omvärldsanalys 2017 med utblick mot 2027 webbversionen: <https://utveckling.skane.se/digitala-rapporter/region-skanes-omvarldsanalys/sammanfattning--strategiska-rad-infor-2017-2018/>
16. McCracken, LM, Badinlou, F. Buhrman, M. & Brocki KC. Psychological impact of COVID-19 in the Swedish population: Depression, anxiety, and insomnia and their associations to risk and vulnerability factors. Eur Psychiatry. 2020 Aug 26;63(1):e81. doi: 10.1192/j.eurpsy.2020.81. PMID: 32843115; PMCID: PMC7503043. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32843115/>
17. Region Skånes folkhälsorapport 2020, <https://utveckling.skane.se/digitala-rapporter/folkhalsorapporten/slutord/>
18. Region Skånes verksamhetsplan och budget 2021, <https://www.skane.se/organisation-politik/om-region-skane/Publikationer/politik-organisation/budget-2021/>
19. Regional utvecklingsstrategi - Det öppna Skåne 2030, <https://utveckling.skane.se/publikationer/strategier-och-planer/regional-utvecklingsstrategi--det-oppna-skane-2030/>
20. Tillsammans skapar vi ett kulturliv öppet för alla! Regional kulturplan för Skåne 2021–2024, <https://utveckling.skane.se/publikationer/strategier-och-planer/regional-kulturplan-for-skane-2021-2024/>
21. Målbild och färdplan för framtidens hälsosystem, Region Skåne <https://www.skane.se/namndshandlingar/1826094/>